

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ernesti Schvberti S. Th. D. Et Prof. Primar.
Academ. Helmstad. Abbatis Coenobii Ad Lap. St. Mich.
Sem. Theol. Directoris Institvtiones Theologiae Moralis**

Schubert, Johann E.

Ienae [u.a.], 1759

Caput V. De Imputatione

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50801](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50801)

CAPVT V.

DE

IMPVTATIONE.

§. LVII.

Imputatio
explicatur.

IMPVTATIO est declaratio alicujus pro auctore facti. Per factum autem hoc etiam in iudicio intelligitur actio lege determinata. (pro. 10.) Jus pro auctore si quis nude iudicio theoretico declaratur, imputatio dicitur POSITIVE & METAPHYSICA; Sin vero ita, ad eum simul referantur consecutaria facti ACTUALIS & MORALIS. Cum ergo

1. Lex tantum sit actionum libera vel bona vel mala, (§. 10.) utramque actionem imputabilem esse oportet.

2. Sic etiam cum omnis actio libera vel bona vel mala, (§. 10.) utramque actionem imputabilem esse oportet.

3. Et quoniam lex est declaratio voluntatis diuinæ, (§. 15.) ea vero semper obligationem imponit hominibus (§. 36.) ad quam tantum imputari potest, ad quam datur obligatio.

4. Iudicio mere theoretico quisque auctorem pro auctore facti ab ipso perpetrati declarare potest. Qui vero simul consecutaria facti illi attribuit, ille jus habet, necesse est, de actionibus & consecutariis

tis alterius disponendi. Hujus generis persona dicitur *INDEX & SUPERIOR*. Ergo imputatio possibilis omnium est hominum, actualis vero seu moralis solius *JUDICIS & SUPERIORIS*.

5. Si quis pro auctore facti ita declarandus est, ut ad eum simul referantur facti consecutaria, primum considerari debet lex cum suo consecutario, deinde factum, quatenus lege ista præcipitur vel prohibetur, & hinc demum fluit connectio consecutoriorum cum auctore facti. Ergo imputatio moralis ratiocinio continetur, cujus major est lex, quatenus consecutaria facti determinat, minor factum, seu subsumptio, aliquem tale factum commisisse, cui lex hoc vel illud consecutarium assignat, & conclusio applicatio consecutoriorum ad facti auctorem.

Actiones hominis sunt aut *NECESSARIÆ* aut *LIBERÆ*, quibus & *MIXTÆ* addi solent. Primi generis actiones *metaphysice* quidem imputari possent. Quia vero de factis sermo est, quorum & moralis datur imputatio, eam ad solas actiones liberas restringimus. Imputatio metaphysica esse potest sine morali. Licet enim aliquis vere sit auctor facti, & hinc pro tali declarari possit, causa tamen intervenire potest, quæ impedit, quo minus facti consecutaria illi adjudicentur, cujus rei exemplum in peccatorum remissione conspicuum est. Rom.

IV,

IV. 7. 8. Judicium, facti confectaria
vel bona vel mala, ad aliquem pertinet
quod proficiscitur ab eo, qui nec jus
potestatem habet, actiones & fata alia
determinandi, nullum habet effectum
hinc vanum est, nec pro imputatione
rali haberi potest.

§. LVIII.

Imputatio
moralis fit
in premi-
um vel pœ-
nam.

Confectaria illa, quæ factum secun-
lex monstrat, statum nostrum aut pe-
ctiorem aut imperfectiorem reddunt
h. e. aut bona aut mala sunt. Bonum
tem physicum, quod rationem suam
bet in pravâ actione morali, PRÆMIUM
malum POENA dicitur. Ergo imputatio
ralis est sententia judicis, qua auctori actus
premium vel pœna adjudicatur. (§. 57.)

Dantur confectaria facti, lege firmata,
nec ad præmia nec ad pœnas referri
sunt, veluti, si quis pactus fuerit cum
tero, debet promissum adimplere. Sen-
tentia, qua hujus generis confectaria
aliquem propter præcedens factum pe-
nere judicatur, etiam videtur esse im-
putatio, licet non sit imputatio in præ-
mum vel pœnam. Sed si rem accuratè
consideremus, talis sententia potius ob-
gatoria erit, quam imputatoria. Dum enim
judex ratiocinatur: *Qu. pactus est, debet*
servari

servare promissum; Atqui tu Sc. Ergo; paciscentem pro auctore facti quidem declarat, cujus esset, pacti effectum quoque præstare; quia vero effectus iste ipsum est factum, quod in lege suam rationem habet, & vel in præmium vel in pœnam imputari debet, si aut præstitum aut intermissum fuerit, iudex hac sententia potius declarat, dari obligationem ad promissum adimplendum, illiusque omissio esse factum ad pœnam imputabile. Hinc cum in definitione imputationis mentio sit confectariorum, non facta, ad quæ datur obligatio, sed alia ab iis diversa intelligenda sunt, nisi imputationem cum obligatione confundere velimus.

§. LIX.

Deus est summus creaturarum omnium dominus & iudex. Idem vi omniscientiæ suæ singula facta novit, quæ unquam a nobis committuntur, vel omittuntur, & vi sanctitatis ac justitiæ suæ bona præmiis ornat, cum malis autem pœnas connectit. 1. Reg. VIII. 39. Ps. VII. 10. XI. 4. Ebr. IV. 13. Job. XXXIV. 11. 12. Ps. LXII. 13. Eccl. XII. 13. 14. Matth. XVI. 27. Rom. II. 6. 8. 9. Ergo & in foro divino singula facta hominibus imputantur, bona quidem in præmium, mala in pœnas. (§. 58.)

Redundat
imputationem
imputat
imputat

Intel-

Intelligi hoc debet cum adjecta conditio
nisi interveniat remissio. Hac enim
 stante, cadit imputatio. Rom. IV. 7. 8.

§. LX.

Requisita
 actionum
 imputabi-
 lium.

ACTIO AUTEM IMPUTABILIS, de qua
 la hoc loco sermo est,

1. *Vere debet existere.* Sicuti enim ac-
 tum nunquam existentium auctores
 sumus, ita & illæ nobis imputari ne-
 unt. (§. 57.)

2. Opus, quod sub conditione
 possibili facturi fuisset, & quod De-
 per scientiam mediam prævidit, non
 possibile manet, nec unquam existit.
*Ergo nec facta per scientiam mediam prævisa
 putari possunt.* Luc. X. 13.

3. Facta, quæ nihil ad nos pertinent,
 quis nobis imputaret, nos pro auctoribus
 actionum declararet, quarum tamen
 auctores non sumus. (§. 57.) Talis declar-
 tio foret falsa & injusta. *Ergo opera non
 vere nostra imputari nobis possunt.* Jo-
 XXXIV. 11. 12. Ps. LXII. 13. Eze-
 XVIII. 4.

4. Et quoniam solæ actiones liberæ im-
 putantur, (§. 57.) factum imputabile sic con-
 paratum esse oportet, ut illius oppositum non
 tantum in se & absolute, sed etiam nobis phy-
 sice sit possibile. (§. 1. num. 3.)

Factum

Factum, quod Deus sub nonnullis conditionibus possibilibus tanquam futurum prævidet, mutatis circumstantiis & conditionibus, quæ pariter possibles sunt, omisfuri fuiffemus. Hinc Deus eiusmodi facti & commissionem & omissionem in diversis nexibus possibilibus per scientiam mediam simul prævidet. Quodfi ergo commissio imputari posset, idem valeret de omissione. Sed ejusdem facti commissio & omiffio simul imputari nequit. Ergo & ex hac ratione facta per scientiam mediam prævifa non sunt imputabilia. Equidem & aliena facta quandoque nobis imputantur, fed tunc necesse est, ut interveniente quodam medio conversa fint in nostra propria. Et cum impossibilitate oppositi tolli dicimus facti imputabilitatem, id de ea tantum impossibilitate intelligi debet, quæ citra culpam nostram adest.

§. LXI.

Ut autem clarius constet, quænam istæ sint actiones, quarum datur imputatio, notandum est, facta in PROPRIA & ALIENA dispesci. Factum PROPRIUM illud est, quod existentia suæ rationem in viri-um nostrarum applicatione habet. ALIENVM opposita ratione definiendum est.

Quem-

Imputatio
factorum
immediate
proprie-
rum.

Quemadmodum autem facti alicujus
& immediata & mediata in nobis po
esse contenta, ita & facta dantur
IMMEDIATE quam MEDIANTE PROPRIA
priori genere ita statuo:

1. *Sole actiones anime imputari posse*
Imputabiles enim actiones liberas esse
portet, (§. 57.) quæ cum sint motus
luntatis, (§. 6.) ideoque actus mentis,
hoc solum genus actionum imputatio
tenditur.

2. *Vere autem imputantur, si actiones*
me fuerint motus voluntatis, qui ex univer
quodam principio determinabantur, aut ex
determinari poterant & debebant. Sic enim
comparatas esse actiones liberas, ex sup
rioribus satis constat. (§. 6.) Cum ergo
Deus quancunque actionem liberam ho
minibus imputet, (§. 59.) dubium non
est, quin actiones istæ, quas supposuimus
vere imputentur.

3. Minime vero imputatur, si oppo
tum aut in se, aut respectu virium nostrarum
sit impossibile. (§. 60. num. 4.) Haec
impossibilitas quandoque adest, cum ho
mo legis aut facti ignorantia laborat. Nam
actio libera ex universali quodam princi
pio debet determinari posse. (§. 6.) Ita
actionem nostram determinamus, cum de
legis & facti distinctam habemus notio
nem, & utriusque consideratione ad vo
lentiam

lendum vel nolendum nos moveri patimur. Deficiente autem ista cognitione actio ita determinari nequit. Sed non una eademque semper est hominum ignorantia. Quandoque evitari potest, quandoque non potest. Priori casu dicitur VINCIBILIS, posteriori INVINCIBILIS. Vincibilis ignorantia quidem efficit, ut actio non determinetur, quemadmodum oportebat, minime vero, ut ita determinari nequeat. Nam si homo omnem diligentiam adhibuisset, superata fuisset ejus ignorantia, & hinc quoque sublatum impedimentum. Unde sola ignorantia invincibilis impedit facti imputationem. Hinc licet gentiles verum Deum non agnoscerent, ideoque ex ignorantia idololatriam exercerent, tamen, cum eum rectius cognoscere potuerint, ἀναπολόγητοι esse dicuntur. Rom. I. 20.

4. Præter ignorantiam invincibilem & defectus virium seu impotentia, rectam cognitionem sequendi, factum impossibile reddit. Quare si quid agimus, quod minus bonum esse non ignoramus, vires autem desunt, motiva, quæ contrarium suadent, sequendi, factum illud imputari non potest. (§. 60. num. 4.)

5. Fieri tamen potest, ut quis & ignorantiam invincibilem & defectum virium ipse sibi contraxerit. Quod si acciderit,

Schub. Theol. Moral.

I

ho-

homo ipse & ignorantia & impotentia
sua auctor est, nec quicquam tunc im-
putat, quo minus & utrumque hoc malum
& quicquid in eo rationem suam habet
imputetur. (§. 57.) Ergo, quae modo
dicta sunt, cum aliqua restrictione intelli-
genda debent, scilicet, *facta ex ignorantia invin-*
cibili aut impotentia contrarium agendi
facta imputari haud posse, nisi homo ipse ig-
nantiam & impotentiam istam sibi contraxerit.

6. Jam vero constat, tam irrogeni-
torum peccata proaeretica, quam regen-
torum infirmitates tum ab ignorantia tum
a defectu virium dependere, sic ut quae
que malum, quod committit, evitare non
possit. Hujus ignorantiae & impotentiae
ratio in peccato originali continetur
quod a primo Adami peccato super
omnes homines descendit. Cum itaque
prima illa transgressio toti posteritati
recte imputetur, Rom. V. 12. 18. 19. sic
quisque naturalis suae corruptionis auctori
merito censeatur, apparet ratio, cur pe-
ccata proaeretica irrogenitorum & infirmitates
regenitorum a Deo recte imputentur, licet
ignorantia invincibilis aut impotentia natura-
lis eorum causa sint, & haec mala inevitabiliter
imputationem alias tollant.

Ergo actiones corporis, quae nobis inevitabiliter
extorquentur, aut quae anima libere non
con-

concurrente eduntur, imputari nequeunt. Quæ ad nutum animæ libere agentis sequuntur, cum gravius puniri soleant, imputari quidem videntur, vere autem vehementior ille impetus animi imputatur, cujus signa & effectus sunt actiones externæ. Nam & solus animus peccandi in foro divino perinde imputatur & punitur, ac si externe perpetrata fuisset actio. Matth. V. 21. 22. 28. Ita res comparata est, cum de imputatione facti mali agitur. Bonum si forte fuerit, quod externe peractum est, itidem non imputatur, nisi accesserit animus bonus, bonaque dispositio interna agentis. Matth. VII. 22. 23. Quæ omnia ad universale illud axioma redeunt, *solas actiones animæ imputabiles esse*. Si res aliter se habeat in foro humano, expendi debet, iudicis terreni non esse, de actionibus internis & vere moralibus sententiam ferre, sed tantum prurimum delinquendi coercere, & impedire, ne in externos actus erumpat. Quemadmodum autem non omnes actiones animæ sunt liberæ, ita nec omnes imputari possunt. Impossibilitas agendi, quod omittimus, & omittendi, quod agimus, uti obligationem ad oppositum, ita imputationem facti ipsius tollit. Sed si quis ipse hujus impossibilitatis causa existat, ad eum tanquam ad causam ea omnia merito referuntur,

tur, quæ ex hac impossibilitate, illic
 coexistente necessitate contrarium agen-
 consequuntur. Cum itaque confite-
 peccatorum omnium primam rati-
 nem contineri in peccato originali, h-
 vero a parentibus ad nos transiturum
 esse, nisi culpa Adami in nobis hæret
 quam interveniente consensu interpreta-
 do participavimus, (Inst. Theol. Dog-
 §. 96. 97. 98.) necessarium est, ut & om-
 peccatum nobis imputetur. Hoc my-
 rium naturalis homo prorsus ignora-
 Quare nec mirum est, quod pravæ concu-
 piscentiæ, quæ ex improvise oriuntur,
 vitari non possunt, nec imputari posse
 videantur. Cogitat ille, aut natura
 cum hac imbecillitate a Deo conditam esse
 aut eam ita ad naturam pertinere, ut
 ea separari nesciat. Utroque casu homi-
 nem absolvit, & innocentem pronunciat
 & culpam, si qua adesse debet, potius in
 Deum, quam in hominem transfert. Ne-
 vero, rectius edocti, scimus & credimus
 hominem culpa non carere, cum & invi-
 tus mala cogitat vel concupiscit. Rom. VIII.
 18. 19. 20. Cæterum licet & fidelium
 infirmitates, si in se spectentur, sint im-
 putabiles, tamen propter intervenientem
 fidem vere non imputantur, qua de re de-
 incepta plura.

§. LXII.

FACTVM MEDIANTE PROPRIVM illud est, Et mediate
 quod quidem ab aliis committitur, ^{proprio-} cuius
 tamen existentia ratio in aliquo facto ^{rum.} im-
 mediate proprio continetur. Huius ge-
 neris factum, cum & ipsum liberum esse,
 & hinc a voluntate alterius proficisci de-
 beat, (§. 6.) committi haud potest, nisi
 a nobis aliquid perpetratum fuerit, quod
 in se est motivum seu ratio volendi.
 Ergo

1. *Facta mediate propria ea sunt, quae per-
 agendi motiva facto immediate proprio aliis
 subministravimus.* Ex hac ratione idolola-
 tria Israelitarum pro facto proprio Jero-
 beami merito reputabatur. 1. Reg. XII. 30.
 XIV. 16.

2. CAUSA MORALIS alicujus facti esse di-
 citur, qui sua actione alios movet, ut ali-
 quid peragant. Cum itaque facta, ad quae
 perpetranda alios nostro facto movemus,
 mediate propria sint, *talia quoque esse oportet
 ea omnia, quorum nos causa moralis existi-
 mus.*

3. Vetustissimus itemque verissimus ca-
 non est Philosophorum, causam causae esse
 etiam causam causati. Quando igitur
 nos facto nostro alios movemus, ut fa-
 ctum aliquod decernant & edant, tunc

nos vere sumus causa causæ facti ab
 perpetrati. Ergo & hoc factum me
 pro nostro habetur. Quicquid autem
 ctum vere nostrum est, illud nobis
 tantum imputari potest, (§. 57.) sed etiam
 a Deo vere imputatur. (§. 59. 60. num.)
*Ergo facta mediate propria, cujus nos
 mus causa moralis, in foro divino nobis im
 tantur.* Ezech. III. 18. Matth. XVIII. 6. 7.

Distinguendum est inter facta, quæ per
 impellunt alios ad aliquid agendum vel
 mittendum, & ea, unde alii occasione
 vel rationem petunt, aliquid agendi
 omittendi. Sola prioris generis facta
 faciunt, ut, quod alii faciunt, opus me
 te proprium fiat. Causæ Morali oppo
 nitur physica, quæ ad actionis existe
 tiam non tantum per modum causæ im
 pulsivæ, sed etiam per modum causæ
 ficientis concurrunt. Ea vero facta, quæ
 causam moralem constituunt, nimis vix
 recenseri solent, unde magna oritur con
 fusio. Constat id ex notissimis illis ve
 ficulis, quibus modos causam moralem
 ficientes comprehendunt:

*Iussio, consilium, consensus, palpo, ve
 cursus,
 Participans, mutus, non obstans, non
 manifestans;*

quos

quos alii ita exprimunt:

*Consulo, præcipio, consentio, provoco,
laudo,*

*Non retego culpam, non punio, non re-
prehendo,*

*Non obsto, sed participo, & defendo
aliena.*

Secundum hoc axioma omne id causam
moralem constituere creditur, quod efficit,
ut factum alienum iuste nobis imputetur.
At vero fieri potest, ut factum alienum
alicui imputetur, cujus tamen ille causa
moralis non est. Ut ergo difficultates
hinc ortæ tollantur, distinguendum esse,
iudicio, inter causam moralem, & subje-
ctum, cui factum alienum imputari possit.
Verum quidem est, causæ morali factum
alienum semper iuste imputari. Sed id
simpliciter converti nequit. Nam cau-
sam moralem in facti existentiam, cujus
est causa moralis, influere oportet, &
hinc aliquid peregerit, necesse est, ante-
quam factum imputandum ab alio com-
missum fuerit. Debet in eo aliquid esse,
quo alter ad agendum movetur & impel-
litur, quod fieri potest jubendo & prohi-
bendo, suadendo & dissuadendo, laudan-
do aut vituperando, similia peragendo, &
hinc exemplum imitationis proponen-
do, &c. Sed accidit nonnunquam, ut

nobis aliquid imputetur, quod nobis ignorantibus & nondum existentibus commissum est, ad cuius existentiam itaque concurrere non potuimus. Imo possibilis facti alieni imputatio, quod ille, cui imputatur, quantum poterat, impedire non potuit. Ne igitur imputatio facti alieni cum participatione facti per modum causæ moralis confundatur, placuit, etiam illa, quorum sumus causa moralis non aliena, sed propria, licet mediata, appellare. Imputatio autem huius generis factorum eo justior est, quo magis est bonitas vel pravitas illis inhærens.

§. LXIII.

FACTVM ALIENVM est, quod ab alio committitur, nobis nec per modum causæ efficientis, nec per modum causæ impulsivæ ad illius existentiam concurrentibus. Hujus itaque generis facta cum nihil ad nos pertineant, facta vero imputabilia vere nostra esse oporteat, (§. 60.) *facta aliena, ut talia, nobis imputari non possunt.* Gen. XVIII. 23. 24. 25. Ezech. XVIII. 4. 20.

§. LXIV.

CONSENSVS IN FACTVM ALIENVM est voluntas, ut illud existat. Ergo

Nisi accedat consensus in factum ipsum.

I. Hu

1. *Huc pertinet facti alieni approbatio, & beneplacitum in eo.* Matth. XXVII. 25.

2. Approbatur autem illud, non tantum quando laudamus, aut verbis declaramus, bonum id nobis videri, ideoque nobis placere, sed etiam, cum simile quid ex destinato consilio peragimus. *Quare & similia perpetrando in factum alienum consentire possumus.* Matth. XXIII. 29 - 36.

3. Et quemadmodum facta tum *præterita*, tum *futura* verbis vel factis approbari possunt, *ita & consensus in utrumque genus factorum alienorum possibilis est.*

4. Qui hoc modo consentit in factum alienum, in ejus anima idem existit voluntatis motus, qui erat in ipso agente & physico facti auctore. Hinc ab eo non nisi intermisso membrorum corporis usu differt. Quia vero non corporis, sed solæ mentis actiones imputari possunt, (§. 61.) consentiens eandem cum auctore facti physico ad illud habet relationem, quoad actionis imputabilitatem. Hujus generis factum, ad quod, quatenus imputabile est, eandem cum ipso auctore habeo relationem, QVOD ÆSTIMATIONEM MORALEM MEVM esse dicitur. *Ergo consensus in factum alienum efficit, ut illud moraliter fiat meum.*

5. Quodcumque autem factum pro
 haberi potest, illud etiam recte mihi
 putatur, licet physice meum non sit. (S
 Ergo & factum alienum recte mihi imputa
 si ex parte mea interveniat consensus. 1. S
 III. 13. Matth. XXIII. 35. 1. Tim
 22.

6. Quod quidem principium sicut
 spectu operum malorum universale est
 respectu bonorum aliquo modo limit
 debet. Fieri enim potest, ut factum a
 num simul sit beneficium prorsus gra
 tum, cuius imputatio ingentium bono
 communicationem involveret. Poss
 etiam rationes adesse, cur is, cuius est
 bona dispensare, non singulis volentib
 sed iis duntaxat impertiri possit, qui
 qua necessaria conditione instructi su
 Aut forte etiam alia causa hoc imputat
 nis beneficium impediunt. Hinc
*consensus in factum alienum non semper suff
 ad illius imputationem.*

Consensus ille varius & multiplex esse pot
 ex. gr. IMMEDIATUS & MEDIATUS,
 hic posterior iterum vel FORMATVS
 INTERPRETANDVS. Quicquid ergo
 consensu in genere demonstratum est,
 etiam de singulis illius speciebus valere de
 bet. In foro quidem humano consensu

in factum alienum non producit imputationem, nisi accedat externa declaratio. Nam de internis intellectus iudiciis nihil constat iudici humano. Neque externa consensus declaratio semper sufficit ad facti imputationem. Humani enim iudicii est, tantum de actionibus externis sententiam ferre, ne publica securitas perturbetur. Cum itaque fieri possit, ut quis factum in alio approbet, licet ipse illud non commisisset, propter hanc approbationem non statim ipsum factum imputari potest. Sed longe alia est ratio iudicii divini. Deus non tam externa, quam interna facta respicit, non tam conformitatem vel difformitatem materialem, quam formalem. Hinc si quem videt idem sentire & velle, quod sensit & voluit auctor facti physicus, utrumque secundum eandem legem iudicat, & utrique eandem actionem imputat. Equidem tunc non tam factum alienum, in quod consentitur, quam consensus ipse, ut factum proprium, imputari videtur. Sed si rem diligentius expendamus, perinde est, sive consensus, sive factum, in quod consentimus, nobis imputetur. Nam cui consensus imputatur, ille pro auctore facti declaratur, quale ab eo commissum est, in cuius factum consentit. Et quid hoc aliud est, quam factum alienum

num imputare? Ex hac autem obser-
 ne patet, facta aliena mediante consen-
 nobis imputari haud posse, nisi ipse
 consensus sit actio lege determinata, ad quod
 datur obligatio. Homo, cui pro
 consensum factum alienum imputari
 obligatus esse debet vel ad consentiendum
 si factum sit bonum, vel ad dissentiendum
 si malum. Et si hujus dissensus certa
 gnitudo vel quantitas secundum legem
 esse debet, minor illius gradus pro con-
 su habetur, & factum alienum imputari
 reddit. Hanc rem infelix ille senex
 suo exemplo comprobatur, qui, licet se-
 ra filiorum suorum improbaret, t. Sam.
 23. seqq. tamen, cum nimia lenitate
 iis uteretur, pro consentiente habebatur
 & culpam filiorum ferre debebat. I. Sa-
 III. 13.

§. LXV.

Aut in facti
 imputatio-
 nem. Præter consensum in factum alienum
 datur etiam CONSENSUS IN IMPUTATIONE
 FACTI ALIENI, qui est voluntas, ut factum
 alienum pro nostro habeatur. Cum ite-
 que impossibile non sit, ut quis factum
 alienum improbet, & tamen illud pro suo
 haberi velit,

1. Consensus in imputationem facti alieni
 esse potest sine consensu in factum ipsum, quod
 non

non solum ex exemplo Christi, in imputationem peccatorum nostrorum, minime vero in peccata ipsa consentientis, Gal. III. 13. sed etiam Pauli in imputationem damnorum Philemoni ab Onesimo illatorum consentientis patet. Phil. v. 18.

19.
 2. *Mediante hoc consensu factum alienum imputari potest.* Nam si quis consentit in facti alieni imputationem, vult, ut illud pro suo habeatur. Quod si & ille velit, quem penes est imputandi jus, hi duo paciscuntur de facto in alium transferendo. Pactum autem, quod justum & validum est, effectu suo carere non debet. Ergo per consensum in imputationem facti alieni illud in consentientem vere transferitur.

3. *Fieri itaque potest, ut factum alienum alicui imputetur, licet in factum ipsum non consentiat.*

4. Ratio, cur factum alienum propter consensum in illius imputationem imputari possit, est pactum, ab imputante & consentiente percussum. Quemadmodum autem ad omne pactum consensus utriusque paciscentium requiritur, ita, si forte iudex factum alienum imputare nollet, consensus in imputationem ad imputationem non sufficeret. Ergo tunc saltem

con-

consensus in imputationem est causa imputationis facti alieni, cum ex parte iudicis est imputandi voluntas.

§. Quando consensus in factum ipsum non sufficit ad imputationem, superior cuius est facta aliena imputare, illud imputare non vult. (§. 64.) Ut igitur imputatio procedat, necesse est, ut iudex superior illud imputandum offerat. Quod si vero offert, simul vult, ut oblatum ab altero acceptetur, atque ille factum alienum sibi imputari velit. Hæc voluntas dicitur consensus in imputationem facti alieni. Ergo quando ad imputationem consensus in factum ipsum non sufficit, consensus in imputationem ejus accedere debet.

Hæc omnia illustrari possunt tum imputatione peccatorum nostrorum, quæ Christi imposita sunt, tum imputatione meriti Christi, quæ nobis credentibus in justificatione contingit.

§. LXVI.

Sine consensu nulla imputatio facti alieni. Qui nec in factum ipsum, nec in ejus imputationem consentit, ille nec approbat factum alienum, nec vult, ut pro suo habeatur. Ergo aut plane nullam habet relationem ad factum alterius, aut illud tantum cognoscit, aut simul improbat, & non

& non vult. Si nullam ad factum alienum habet relationem, nec ulla adest causa, eum pro auctore facti habendi, ideoque illi imputari nequit. (§. 57.) Si tantum simpliciter cognoscit, actionem edit, quæ non pertinet ad liberas, (§. 6.) & hinc imputationis capax non est. (§. 57.) Quomodo ergo factum, quod hoc modo cognoscitur, imputari poterit? Si denique factum improbat, & non vult, affectus plane contrarius in eo est, quam in auctore & causa physica facti. Hinc rursus nulla adest ratio, eum pro auctore facti alieni habendi. Ergo si quod factum alienum nobis imputari debet, aut consensus in factum ipsum, aut consensus in illius imputationem, aut uterque adsit, necesse est.

§. LXVII.

Quodsi Deus actiones liberas hominibus non imputaret, nec bonis præmia expectanda, nec malis pœnæ metuendæ essent. (§. 58.) Ita vero omnia caderent motiva, quæ hominem ad bonum faciendum & malum fugiendum impellere possent. Cum itaque connexio motivorum cum actione obligationem constituat, (§. 35.) apparet, *imputationem actionum nostrarum, quæ fit in foro divino, omnis obligationis fundamentum esse.*

Imputatio est fundamentum obligationis.

§. LXVIII.

§. LXVIII.

Remissio
peccato-
rum.

Imputationis peccatorum oppositum est non-imputatio, quæ appellari solet & illa perinde, ac imputatio, POSSIBILEM & ACTVALEM, seu METAPHYSICAM & MORALEM dispeSCI. (§. 57.) Quæ vero remissio possibilis & metaphysicæ declaratio, hominem, qui peccatum commisit, non esse peccatorem, & declaratio semper foret falsa & injusta, nulla alia peccatorum remissio cogitari potest, quam moralis & actualis non-imputatio peccatorum. Quemadmodum ergo imputatio moralis ad solum iudicem seu superiorem pertinet, (§. 57.) ita & illius tantum est, peccata remittere. Jam vero Deus est supremus omnium creaturarum iudex. Gen. XVIII. 25. Ps. VII. Rom. III. 6.

1. Ergo & solus Deus peccata remittere potest. Ps. LI. 6. Jes. XLIII. 25. Marc. II. 7.

2. In peccato *CULPA* solet distinguere *POENA* seu *REACTV.* Culpa aut ipsum actum malum, aut ejus moralitatem significat, quæ peccatum poena dignum reddit. Poena vero seu reatus ipsum malum est, ad quod sustinendum peccator obligatur. Si quis

quis ergo REMISSIONEM CULPÆ cogitaret, & receptam definitionem remissionis retineret, illum statuere oporteret, peccata remitti, dum Deus judicat, aut hominem nihil commisisse contra legem, aut peccatum ejus poena dignum non esse. Quod utrumque cum manifesto falsum sit, & præterea remissio in non-imputatione peccatorum morali consistat, h. e. in sententia, qua quis a poenis promeritis absolvitur, *remissio peccatorum non est remissio culpæ sed poenæ.* 2. Sam. XII. 13.

3. Per fidem hominibus peccatorum remissionem contingere, aliunde satis constat. Cum igitur illa sit non-imputatio peccatorum, sequitur, *fidelibus peccata non imputari, licet in se sint imputabilia, & deficiente fide vere imputarentur.* (§. 59. 61. num. 6.) Act. XXVI. 18. Rom. III. 25. VIII. 1.

4. Sicuti autem sola fides est ratio, cur peccata fidelibus non imputentur, quæ alias imputari deberent, etiamsi tantum sint peccata infirmitatis, (§. 61. num. 6.) *ita fide rursus excussa peccata, quæ jam remissa erant, denuo peccatori lapsu imputantur.* Matth. XVIII. 32. seqq.

5. In foro divino singula facta, quæ aliquis

Schub. Theol. Moral.

K

quid

quid moralitatis habent, imputantur bona quidem in præmium, mala in pœnas. (§. 59.) Malorum autem operum imputatio, interveniente fide, per remissionem tollitur. *Ergo credentibus sola bona opera imputantur in præmium.* Matth. V. 12. X. 42. XIX. 29.

6. Infideles autem, cum fide careant, secundum operum suorum qualitatem imputantur. Quoniam ergo nihil bonum facere possunt, *sola in eos cadit peccatorum imputatio in pœnam.* (§. 59. 61.)

Potestas remittendi peccata, doctoribus Ecclesiæ tradita, Matth. XVI. 19. XVIII. 18. Jo. XX. 23. est tantum annunciatio Evangelii & remissionis peccatorum, quam Deus ipse impertitur, licet illorum absolutio vera remissio dici possit, quatenus non suum, sed DEi verbum prædicant. Remissio culpæ sine remissione pœnæ merum est figmentum. Peccata enim cum remittuntur, non culpa, sed pœna remittitur. Et si quis per culpam obligationem hominis ad sustinendas pœnas intelligeret, ea quidem dici posset condonari hominibus, vere autem tunc condonaretur pœna. Qui

Qui enim possibile foret, ut pœna illi
imponeretur, qui absolutus est a necessi-
tate & obligatione, pœnam perferendi?
Unde cum nonnulli sentiunt, culpam
remitti posse, licet remaneat pœna, illi
non retinent significatum moralem & fo-
rensem remissionis, sed eam physicum
actum esse putant, quo homo interne
purgaretur a vitiosis habitibus. Fide re-
mittuntur peccata, quatenus hoc medio
acceptatur satisfactio Christi, pro pecca-
tis præstita, & quatenus credentes pœ-
nas promeritas jam sustinuisse, Deoque
satisfecisse in iudicio divino censentur.
Hinc cessante causa remissionis cadit ipsa
remissio, & redit peccatorum imputa-
tio. Bona opera fidelium imputari
haud possent in præmium, nisi fidei ra-
tio haberetur. Multum enim pravitatis
illis semper adhæret, quod in se imputan-
dum est in pœnam. Sed hoc, quicquid
est pravitatis, fide regitur & aboletur, &
quod remanet bonitatis, quia solum ad-
esse reputatur, in præmium imputatur.
Cum tamen hæc bona opera non sint per-
fecta iustitia, qua lex adimpletur, nec
imputari possunt in præmium æternæ vi-

illi vita, sed tantum in præmia temporaria
aut accidentalia futuræ vitæ. Ex
sibus honestas operum, quæ & a non cre
mque tibus exerceri potest, a Deo quib
illi præmiis ornari solet, tum quia alie
est & boni est, tum quia hac remuneratio
Deus externa vitia & scelera coercere,
honestatem promovere vult; quia
fides deest, qua sola peccata rem
tuntur, & hinc etiam malum ill
quod honestis operibus adhæret, imp
tari non possunt in præmium futu
vitæ.

